

Undervisningsopplegg: Bheki

FØR

- Hva tror du romanen handler om?
- I læringspar: Ta utgangspunkt i tittelen og kom med forslag til hva romanen handler om. Begrunn svarene deres.
- Tittelen Bheki er hovedpersonens navn. Er det et fornavn eller etternavn, tror du?
- Denne boka er et historisk drama, en roman basert på ekte hendelser. Vi har valgt å gi den sjangeren/temaordet aktivisme. Hva kjennetegner denne sjangeren, og hvilke andre fortellinger/bøker kjenner du til som hører til i denne sjangeren?
- Hvorfor liker du, eller liker du ikke slike historier?
- I læringspar: Studer bokas omslag. Beskriv hva dere ser. Hva tror dere plottet i romanen handler om, basert på omslaget?
- En god forside skal få deg til å ha lyst til å lese romanen. Hvilket terningkast vil du gi forsiden, og hvorfor? Bruk begreper som layout, skrifttype, blikkfang, bilde og fargevalg i begrunnelsen din.
- Hva blir det samla terningkastet på forsida i klassen? Hvordan regner vi oss fram til det?
- Les bokas baksidetekst høyt for elevene:

Det vesle afrikanske kongedømmet Eswatini er et diktatur.

Den unge Bheki tar opp kampen mot en tyrannisk, eneveldig konge. Han blir fengslet, torturert og må flykte fra familie, kjæreste og barn.

Bheki er en sterk historie om en modig ungdom som risikerer livet og kjærligheten for å skape et nytt og bedre samfunn.

Romanen er basert på virkelige hendelser.

- Still elevene følgende spørsmål:
Minner dette om andre historier dere har hørt om?
Hva er et diktatur?
Hva er aktivisme?
Hvilke andre land i verden har diktatur som styreform i dag?
Hva slags aktivisme er det Bheki bedriver, tror dere? Og hvorfor?

UNDER

Les eller lytt til utdraget med blyant i hånda. Noter de stedene du reagerer på noe.

Les gjerne også høyt for klassen.

ETTER

- Hvilke tanker sitter du igjen med etter å ha lest utdraget?
- Hva tenker du om språket i boka?
- Hva er ditt inntrykk av Bheki?
- Hva tenker du om situasjonen han og folket i Eswatini/Swaziland er i?
- Hvem er Buhle, tror du?
- Hva syns du om at jentene ikke får ta utdanning?
- Hvorfor er det viktig at jenter også får ta utdannelse i et demokrati?
- Hvorfor blir broren til Bheki sint når han får spørsmål om jenter og utdanning?
- Hva er en rebell?
- Hvem var Nelson Mandela?
- Hvorfor er det farlig å være rebell i Eswatini?
- Kong Mswati III har gitt seg selv lov til alt mulig. Hva betyr det?
- Han er en eneveldig konge. Hvilke andre eneveldige konger finnes det i verden? Hva med i verdenshistorien?
- Beskriv Bhekis «mus-i-magen-kvalme». Hva føler han da?
- Hva tenker du om lærerne? Hvorfor slår de elevene sine?
- Hvorfor er ventingen, før de slår, det verste for Bheki, tror du?
- At de må krype 30 meter på skarpe steiner inn mot klasserommet nesten daglig er nærmest tortur for disse ungdommene. Hvorfor blir de tvunget til dette?
- Hva syns du om bestemorens reaksjon når Bheki forteller om det?
- Hva er Kong Mswati III redd for?
- Hva er det Bheki vil gjøre noe med?
- Hvorfor blir noen syke i hodet når de får makt? Diskuter.
- Siste linje i utdraget er: «Jeg får plass på videregående». Hva skjer videre her, tror du? Skriv videre på utdraget slik du tenker at det går.

Flere skriveoppgaver

Dagboknotat: Tenk tilbake på din første dag på ungdomsskolen. Så ser du for deg at du er redd for at lærerne skal slå deg, at du skal straffes hvis du gjør noe galt, men at

du er usikker på hva som er riktig og feil oppførsel. Hva ville det gjort med deg? Skriv et dagboknotat. Du kan enten beskrive én spesifikk situasjon eller skildre hele dagen.

Perspektivbytte: Skriv en tekst fra bestemorens perspektiv. Er hun redd? Bekymret for barnebarnet sitt? Hvordan har hun det når hun venter hjemme på Bheki?

Finn ut mer om Bheki og hans historie. Lag deg et fiktivt intervju med ham ut fra informasjonen du finner.

Dikt: Skriv et motiverende, oppmuntrende dikt, eller en kampsang til Bheki. Forsøk å gi ham styrke til å fortsette kampen sin mot tyranniet.

Menneskerettigheter:

På regjeringen.no sin landside om Eswatini står følgende:

LHBT+: *Homofili er ulovlig i Eswatini, selv om loven sjeldent håndheves. Det er utbredt diskriminering av LHBT+-personer i samfunnet, og mange LHBT-mennesker er ikke åpne om sin seksuelle legning eller kjønnsidentitet.*

Hva forteller det deg om myndighetens holdning til frihet og menneskerettigheter? Finnes det andre land i verden som har slike lover? Bruk gode kilder (ikke bare første og «beste» AI-klikk på google) og skriv en A4-side for hånd om dette.

Spoiler alert: Bheki fikk til slutt muligheten til å flykte fra landet sitt og til Norge. Han ble tatt opp som student i Bergen via «student at risk»-programmet. Finn ut mer om programmet og lag en punktvis faktaliste om denne stipendordningen. Les mer her:

<https://www.saih.no/no/students-at-riskabout>

Faktatekst: Skriv en informativ tekst om Swazilands historie, om diktaturet/eneveldet, hvorfor landet endret navn til Eswatini, menneskerettighetsbruddene og volden som foregår, og litt om hvorfor det har blitt sånn.

Lærer: Denne oppgaven kan gjerne inngå som et større, tverrfaglig prosjekt om Eswatini, om diktatur, om Afrika, om fattigdom, om nord-sør-problematikk, om menneskerettigheter og protestvold, om ytringsfrihet, om Kong Mswati III, om fattigdom, om flyktninger, om romaner basert på virkelige hendelser, om aktivisme, om makt og maktmisbruk, om Nelson Mandela, om apartheid, om likestilling eller annen relatert tematikk.

Vær varsom med hvilke kilder du bruker. Offisielle nettsider fra et lands myndigheter og turistinformasjon skjønnmaler gjerne bildet av landet utad for å trekke turister og for å legitimere styresmakten. Det er ofte ren propaganda. Her er forslag til politisk nøytrale, faktabaserte kilder:

<https://snl.no/Eswatini>

https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/reiseinformasjon/velg-land/reiseinfo_ewatini/id2414925/?expand=factbox2858468

<https://www.britannica.com/place/Eswatini>

<https://amnesty.no/sok?text=Eswatini>

Oppsummering

Hva syns dere om utdraget? Fikk dere lyst til å lese hele boka? Diskuter og grei ut. Først stille for deg selv, så i grupper på 3-4, deretter i felles klasse.

Lærer: Hele boken egner seg godt som høytlesningsbok, gitt sitt enkle og poetiske språk.

Flere boktips:

[Stjerner i mørke](#) av Victoria Jamieson og Omar Mohamed, oversatt av Therese G. Eide, Strand 2024

[Alt er lov](#) av Tor Arve Røssland, Vigmostad & Bjørke, 2026

[Flukt - 11 ungdommers historier om reisen, frykten og håpet](#) av Kristina Quintano, illustrert av Espen Terjesen, Vigmostad & Bjørke, 2024

[Fæle typer - Diktatorer og tyranner](#) av Jan Chr. Næss og Geir Moen, Gyldendal 2021

Kompetansemål

Norsk:

- lese skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samiske og andre språk, og reflektere over tekstenes formål, innhold, sjangertrekk og virkemidler
- sammenligne og tolke romaner, noveller, lyrikk og andre tekster ut fra historisk kontekst og egen samtid
- beskrive og reflektere over egen bruk av lesestrategier i lesing av skjønnlitteratur og sakprosa
- gjenkjenne og bruke språklige virkemidler og retoriske appellformer
- bruke kilder på en kritisk måte, markere sitater og vise til kilder på en etterrettelig måte i egne tekster
- bruke fagspråk og argumentere saklig i diskusjoner, samtaler, muntlige presentasjoner og skriftlige framstillinger om norskfaglige og tverrfaglige temaer
- uttrykke seg i ulike sjangre og eksperimentere med sjangre på kreative måter
- utforske språklig variasjon og mangfold i Norge og reflektere over holdninger til ulike språk og talespråkvarianter